

Plato's dialogen

alle filosofie zijn een voetnoot bij Plato's filosofie ... beweerde gekscherend de filosoof Bertrand Russell of Whitehead?. Daarom hoogtijd om een tweetal van zijn dialogen onder de loep te nemen.

Vanuit de *allegorie van de grot* onderzoeken we wat de kritisch zoekende mens kan weten (kennisgraden). Nu heet de hoogste vorm van kennis bij Plato eros ofte het najagen van kennis/wijsheid/inzicht. We lezen daarvoor fragmenten uit de dialoog Symposium. Daar heeft de ziel veel mee vandoen en dus bespreken we Plato's zielsleer met fragmenten uit de dialoog Phaedo en Phaedrus. Maar de aandacht gaat toch op de *Allegorie van de Grot* (De Staat).

Plato (427-347)

- Groot(s) oeuvre, ± 3000 blz. overgeleverd: in dialoogvorm, literair beschreven: *alle filosofie zijn een voetnoot bij Plato's filosofie ...*
- uniek (dus niet bestaande ofte N): verdere uitwerking van semi-religieuze speculaties m.b.v. sterke logica, metafysica, moraalfilosofie, taalfilosofie (wat is een woord?)
- - **ideeën(wereld):** (van het Goede, het rechtvaardige)
- 1. Heraclitus: er is geen zekerheid is in zichtbare wereld = **worden** → het Vele
- 2. Parmenides stelt dat het **zijn** één en onveranderlijk is → het Ene
- 3. Socrates benadrukt menselijk handelen en **moraal**: rechtvaardigheid → ethiek
- 4. Zekere ware kennis veronderstelt dat object vaste en blijvende identiteit heeft
- 5. Werkelijkheid kent twee niveaus
 - o zichtbare wereld van veranderlijke dingen of worden
 - o onzichtbare realiteit van het volmaakte, het ware zijn
- allegorie van de grot: inzicht, waarheid, kennis: epistemologie en belang definitie
- dialoog Symposium: eros, het ware, het goede
- staatsleer in dialoog De Staat en De Wetten en n.a.v. S+ → paternalistisch, absoluut, totalitair ~ inquisitie!
- zielsleer: pre- en postexistentie ↔ dualisme lichaam en geest
- inzichten eeuwenlang beïnvloeding, te beginnen met Aristoteles

De boekentrap

<https://www.the961.com/arts-culture/picture-from-balamand-university-going-viral> + titels

<http://it.balamand.edu.lb/home/pages/default.aspx>

https://catharina-s-2e-leven.50plusser.nl/?page=article&warticle_id=165961 wat <<

2.2 PLATO 428-347 = 80 jr!

hb. p. 38-47

- 1° wrkl syst. Filo = allesomvattend p e m o k = eenheid
- maar in dialogen Pl afwezig → wie is wie → wat is wat
- fictieve discussie ↔ eigen opvoeding ? → interpretatie (wel inhoud)
- over 50 jr heen: wel duidelijk conceptisch maar reconstructie ??? → altijd ?

Betekenis van Socrates = aanleiding voor P

- 399 S +: beslissend want onverdiend, onterecht gezien v.u. corrupte demo
- Moraliteit ... spitsvondigheid sofistten
- ↔ Socrates: ware betekenis, waarheid ... def. ... lastige vragen
- 'woord' instrument hiervoor en geen machtsmiddel (sofisten)
- S beperkt tot ethiek, P ethiek blijft centraal maar in ruimer kader
- Vertrekpunt P: morele opvoeding via morele overtuigingen, opinies ofte: geen kennis nodig ... wel >>> risico, kwetsbaar! dus: zoeken, funderen op ware **kennis**
-
-
-

Meningen en ware kennis = def. + inhoud objecten

- P: 1° >ste ontdekking: kennis cq. wet. = vatten v h algemene en abstracte = niet wrnmbr, slechts 'in'zien én wrklhdswaarde >>>> concrete cfr. O
- Grondidee ~ spectaculair ↔ sofistten relativerend want wrklhd = opinie
-

Waar kennis echte wrklhd	waarneming: dingen zijn zoals ze zich <i>aan mij</i> voordoen puur verschijningsvorm puur zintuiglijkheid	opinie meningen
-----------------------------	---	--------------------

eidè / eidos
- ideeën / vormen / eeuwig
-inzichtelijkheid
- begrippelijkheid
- algemeen
- universeel
- eenheidstermen
- stabiliteit / vastheid
- objectiviteit
- enkelvoudig
- kennis
- vaste ijkpunten
- afzonderlijk, onafhankelijk
- apart bestaan
- overstijgt S
- los v S v mij | doxa
concreet object, tijdelijk
onvolkomen
veranderlijk
particulier
vol tegenstellingen
onstabiel
relativisme (sofisten!)
veelvoudig
opinie, overtuiging
wirwar van ontstaan en vergaan
nooit ten volle belichaamt |
|---|---|

DIALOGOOG	over ↓	blz ↓	
Protagoras	sofisten	< 80	
Cratylus	juiste namen	< 90	
Symposion	♂ eros	< 90	
Phaedo	ziel	100	
Teaethetus	kennis	100	
Parmenides	ideeën	75	
Staat Politea		400	8 delen
Critias	Atlantis	20	
De Staatsman	koningschap	> 90	

Casus: Symposion ♂ eros

	thema	
I	1. Phaedrus 2. Pausanius 3. Eryximachus () 4. Aristophanus 5. Agathon	
II	Overgang Socrates - Agathon	230-250
III	Alcibiades nawoord	250 264

Verdere uitwerking:

1. Phaedrus:	Eros 1 ^e god ~ alleroudste en ± >ste; bewijs adhv vb-en	
2. Pausanius	A. 2 minne m.n. A1 hemelse (Urania) en A2 de vulgaire verantwoording knapenliefde B. politieke consequenties C. verschillen in cultuur Athene D. moraliteit +++! doe het netjes	
3. Eryximachus (arts) () 217	4 elementenlr enz. muziek en Urania als minne	213
4. Aristophanus	ontstaan mens O (p.218-221) en B: versch.liefdes: ♂♂ ♀♂ ♀♂	
5. Agathon	A. Eros jongste god ↔ Phaedrus B. deugden (eigenschappen) C. weldadigheid	218
6. Socrates	1. Dialoog Agathon 2. Verhaal Diotima	225
7. Alcibiades -OH	lof op Socrates (p.254)	

Allegorie van de grot:

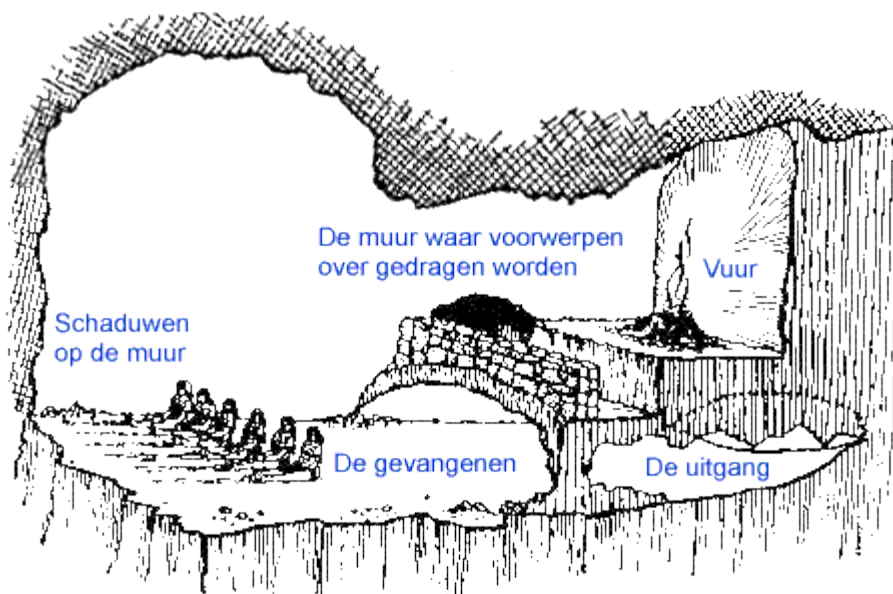
“Stel je eens mensen voor in een soort van onderaardse grot, met een lange toegang die openstaat naar het daglicht en langs de hele breedte van de spelonk loopt. Van jongs af zijn ze daar aan benen en hals **gekluiserd**, zodat ze niet van hun plaats weg kunnen. Ze kunnen alleen maar voor zich uit kijken, want de boeien maken het hun onmogelijk het hoofd naar links of rechts te draaien. En wat het licht betreft, dat krijgen zij van een vuur dat boven hen, heel in de verte en achter hun rug brandt (sfeer is schaduw).

Tussen het vuur en de gevangenen in, in de hoogte, loopt een weg. En kijk, langs die weg is een muurtje opgetrokken, net één van die schotten zoals poppenkastspelers er voor de spelers plaatsen, en waarboven ze hun poppen vertonen. Stel je voor dat er langs dat muurtje mensen lopen met allerhande voorwerpen, die boven het muurtje uitsteken. De gevangenen grotbewoners hebben én van zichzelf én van elkaar nooit iets anders te zien gekregen dan de **schaduw**, die door het vuur getekend wordt op de rotswand voor hen. Ook van de voorwerpen die langs gedragen worden, zien ze alleen de schaduwen. Onderstel eens dat de gevangenen met elkaar konden praten. Ze zouden menen dat ze, door namen te geven aan wat ze zien, de werkelijke bestaande dingen zelf noemen. Zij zouden nooit iets anders voor de werkelijkheid kunnen houden, dan de schaduwen van de nagemaakte voorwerpen.

Bedenk nu eens waarin voor hen de bevrijding uit de boeien (doet pijn) en de genezing van de onwetendheid (kost moeite) zou bestaan, indien het hun als volgt zou vergaan. Als één van hen nu eens werd bevrijd van zijn boeien, en ertoe gedwongen werd plots op te staan en op te kijken naar het **licht**; als hij, bij alles wat hij doet, pijn zou voelen, en als de schittering van het licht het hem onmogelijk zou maken die dingen te onderscheiden waarvan hij daareven de schaduwen zag, dan zou hij in verlegenheid geraken wanneer men hem zou zeggen dat hij nu veel dichterbij de **werkelijkheid** staat. Hij zou niet kunnen geloven dat wat hij tot nu toe zag, slechts schaduwen en schijn-dingen zijn. In een eerste en natuurlijke reactie zal hij de pijn van het licht willen mijden en zich terug naar de schaduwen wenden. En als iemand hem met geweld tegenhoudt, en hem door de ruwe en steile gang voortduwt naar buiten in het zonlicht, zal hij nog meer lijden. Zeker in het begin zullen zijn ogen zo vol lichtstralen zijn, dat hij niet in staat is om ook maar iets te zien van wat wij nu de werkelijkheid noemen. Hij heeft immers gewenning nodig. Na verloop van tijd zal hij de schaduwen en de dingen van elkaar kunnen onderscheiden. Hij zal de hemellichamen kunnen waarnemen en zelfs de zon kunnen aanschouwen zoals ze **is**. Dan zal hij daarover beginnen nadenken en tot het besluit komen dat het de zon is die aan de jaargetijden en de jaren hun uitzicht geeft. Hij zal ontdekken dat de zon alles in de zichtbare wereld regeert, dat ze in zekere zin de oorzaak is van alles wat hij en zijn medegevangenen gewoon waren te zien. Door al deze ervaringen zal hij zichzelf nu **gelukkig** achten en de anderen beklagen. Onderstel nu eens dat er in de grot de gewoonte bestaat onderling bepaalde eerbewijzen en lofwoorden en zelfs prijzen uit te loven voor wie van hen het scherpst de langstreckende schaduwen kan waarnemen, evenals de volgorde waarin de schaduwen voorbijtrekken, kan voorspellen, dan zal de gewezen grotbewoner door deze lofbetuigingen en prijzen niet meer bekoord worden. Hij zal liever alles lijden dan zich door de ‘meningen’ van de grotbewoners te laten leiden.

Veronderstel tenslotte dat de bevrijde uit eigen wil weer in de grot zou **af dalen** om zijn ervaringen mee te delen aan de onwetenden, en met hen die altijd zijn gevangenen gebleven, een wedstrijd aangaat. Hij zou een **mal figuur** slaan. Het zou een heel poosje kunnen duren vooraleer zijn ogen zich aan de duisternis hebben aangepast. Men zou zeggen dat zijn tocht naar boven hem de ogen heeft gekost en dat het dus de moeite niet loonde om zelfs maar een poging te doen naar boven te gaan. En, wanneer nu iemand, b.v. hij die teruggekeerd is, hen probeerde te bevrijden en naar boven te brengen, zouden ze hem dan niet van kant maken, als ze hem in handen konden krijgen en **doden**?”

Conclusie: weg naar vrijheid en ware kennis is moeilijk en wordt niet zo maar aanvaard.

Casus: De Staat / The Republic / Politeia of over de **rechtvaardigheid** 10 boeken

1. Boek I-V:	ideale samenleving en def. rechtvaardigheid	n blz.	blz.
1.	Rechtvaardigheid als	43	73-116
2.	Glauco stelt rechtvaardigheid	38	117-157
3.	Bestaande literatuur	45	156-201
4.	Zijn die wachters gelukkig?	40	202-242
5.	Feminisme en communisme	47	243-290
2. Boek VI-VII:	omschrijving van een filosoof; de allegorie van de grot; ideeënleer		
6.	Eigenschappen ware wijsgeer	41	291-332
7.	allegorie van de grot	40	333-373
3. Boek VIII-X:	regeringsvormen		
8.	Rechtvaardigheid in staat en mens	39	374-413
9.	De dictatoriale mens	32	414-446
10.	Problemen dichtkunst en nabootsing	39	447-486

Politeia, boek 7, 514a - 518d.

Nederlandse vertaling <http://www.arsfloreat.nl/documents/Plato10.pdf>

Allegorie van de grot:

<https://www.youtube.com/watch?v=vVO7DcUM5wU> 3'19 E, NL ott

kort, grappig, uitgebreid in boodschapgeving; mooie verkleinde vorm van youlearn

<https://www.youtube.com/watch?v=A0hFXQxWweM> 9'32 NL

ook o.k., maar niet volledig compatibel met opzet module

<https://www.youtube.com/watch?v=FBPxpAHi3IA> 57'28 E

les van 60'dus lang, maar v.a. 43'15 wordt de lijn ± toegelicht volgens deze opdracht met relevante conclusie op 55', enz; (wereld onder ja, maar betere wereld boven!) Ari -! Ook toffe leerkracht?

Casus: De Staat / The Republic / Politeia of over de **rechtvaardigheid** 8 boeken

1. Boek I-V: ideale samenleving en def. rechtvaardigheid	n blz.	blz.
1. Rechtvaardigheid als eerlijkheid in woord en daad	43	73-116
- bezit en r		
- r: goed doen aan vrienden en kwaad aan vijanden		79
- Simonides leer en r		
- wat is geld?		
- enz.		
- r als het voordeel v d sterkste		87
- Trasymachus vindt het geleuter		
- is het echt het voordeel ...		
- het tegendeel ervan		
- enz.		
- biedt een onrechtvaardig leven meer voordelen dan een r		104
- deugd en ondeugd		
- houding onrechtvaardige		
- concl.: juist maar Trasymachus moeite er mee!		
- enz.		
- is onrechtvaardigheid een bron van kracht en sterkte		110
- r verschillend in en tussen stadstaten		
- rol van goden		
- enz.		
- brengt r of onr geluk aan		113
- functie zintuigen ~ deugdelijkheid ... en de ziel?		
- concl.: r deugd v d ziel en onr = gebrek		
- eindigt in aporie p.116		
2. Glauco stelt het probleem der rechtvaardigheid als zodanig	38	117-157
- mening v de massa: r lastig; belonend, faam		
- natuur r en oorsprong (via onrecht-redenering) p.119		
Adimantus vult Glauco's betoog aan		124
- theses 2 broers		
- beroep op autoriteit Hesiodus en Homeros		
Socrates zoekt de natuur der r in een ruimer kader: de staat		132
De elementaire staat		
De weelderige staat		138
De opvoeding der wachters		145
De bestaande literatuur is te verwerpen op theologische gronden		146
3. De bestaande literatuur is te verwerpen op morele gronden	45	156-201
De literaire vorm en de nabootsing		165
4. Zijn die wachters gelukkig?	40	202-242
5. Feminisme en communisme	47	243-290
2. Boek VI-VII: omschrijving van een filosoof; de allegorie van de grot; ideeënleer		
6. Eigenschappen ware wijsgeer	41	291-332
7. allegorie van de grot	40	333-373
3. Boek VIII-X: regeringsvormen		
8. Rechtvaardigheid in staat en mens	39	374-413
9. De dictatoriale mens	32	414-446
10. Problemen dichtkunst en nabootsing	39	447-486